

มโนทัศน์ทางการเมืองสมัยใหม่*

Modern Political Concepts

ปนัดดา รักษาแก้ว

Panadda Raksakaeo

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

E-mail: pannadda@uci.co.th.

๙-----๖

บทคัดย่อ

มโนทัศน์ทางการเมืองสมัยใหม่ เป็นการนำเสนอแนวคิด และเป็นการนำเสนอ รัฐสมัยใหม่ (Modern State) ที่มีทั้งระบบรัฐเดี่ยว และระบบรัฐรวม อันมีประกอบ ของรัฐสมัยใหม่ ซึ่งประกอบด้วย 1) ประชาชน 2) ดินแดน 3) รัฐบาล 4) อำนาจอธิปไตย มโนทัศน์ทางการเมืองสมัยใหม่จำเป็นอย่างยิ่งต้องตระหนักถึงรัฐธรรมนูญ ซึ่งรัฐธรรมนูญที่ดีจึงต้องมีลักษณะเปิดกว้างยืดหยุ่น มีหลักการและข้อยกเว้นที่เหมาะสม และการมีเสรีภาพทางการเมือง มีการพัฒนาระบบการเมืองอย่างต่อเนื่อง และยั่งยืน มีการให้สิทธิเสรีภาพแก่ประชาชนอย่างเหมาะสมและลงตัวตามดุลยภาพที่เหมาะสมทางสังคม ซึ่งเป็นระบบการเมืองการปกครองที่เรียกว่า “ประชาธิปไตย”

คำสำคัญ: มโนทัศน์; การเมืองสมัยใหม่; การปกครอง

Abstract

Modern political concepts is a concept presentation And is a presentation of the modern state which has both single state system And the unitary state system Which is composed of modern states Consisting

* Received February 6, 2019; Revised March 20, 2019; Accepted April 12, 2019

of 1) the people 2) the land 3) the government 4) the sovereignty. Modern political concepts need to be aware of the constitution. The good constitution must be open, flexible. With appropriate principles and exceptions And having political freedom There is a continuous and sustainable development of the political system. Rights and freedoms are given appropriately and perfectly according to social balance. Which is a political system and government called "democracy"

Keywords: Concept; Modern Politics; Government

บทนำ

มโนทัศน์ (Concept) หมายถึง ภาพที่เกิดขึ้นในใจซึ่งเป็นตัวแทนของสิ่งหลายสิ่งต่างกัน แต่มีลักษณะบางอย่างคล้ายกัน เช่น แมว เป็นมโนทัศน์ทั่วไปสำหรับแมวทั้งหมด ถึงแม้แมวแต่ละตัวอาจจะไม่เหมือนกัน หรือ ดำ เป็นมโนทัศน์ของสีดำหรือความดำทั่วไป ไม่ว่าจะปรากฏเป็นคุณลักษณะของสิ่งใดในโอกาสใด ส่วน พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา อังกฤษ-ไทย อธิบายว่าเพิ่มเติมจากศัพท์ปรัชญาว่า ในทางสังคมวิทยา มโนทัศน์เป็นความหมายของคำศัพท์ที่นักสังคมวิทยาใช้วิเคราะห์ปรากฏการณ์ทางสังคม เพื่อจำแนกประเภทของสิ่งที่สังเกตได้และใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์เหล่านั้น รวมทั้งสร้างประพจน์ (Proposition) และทฤษฎี (Theory) (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2562)

มโนทัศน์ทางการเมือง (political concepts) คือ ความคิดทางการเมืองที่มีความเป็นนามธรรมสูง อาทิ ความยุติธรรม (justice), สิทธิอำนาจ (authority), สิทธิ (right), ความเท่าเทียม (equality) และ เสรีภาพ (freedom) เป็นต้น ซึ่งโดยทั่วไปแล้วการถกเถียงในมโนทัศน์ทางการเมืองนั้นมักเกิดจากรากฐานในทางประวัติศาสตร์ ซึ่งรวมไปถึงปรัชญา, ศาสนา, อุดมการณ์, ทฤษฎี ฯลฯ ของผู้ที่ใคร่ครวญถึงมโนทัศน์ในทางการเมืองนั้นด้วย มโนทัศน์เป็นสิ่งที่สำคัญอันดับต้น ๆ ในการศึกษาการเมือง อาจกล่าวได้ว่ารากฐานของการศึกษาการเมืองนั้นก็คือการศึกษาอำนาจต่าง ๆ ที่พยายามเข้ามาสร้างนิยามให้กับมโนทัศน์ต่าง ๆ ลักษณะพิเศษของมโนทัศน์ทางการเมืองมี 2 แบบคือ เป็นปทัสถาน (normative) คือเป็นมโนทัศน์ที่นักรัฐศาสตร์ใช้

สร้างความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ ให้แตกต่างจากเรื่องอื่น เช่นสร้างความเข้าใจว่า “รัฐประหาร” แตกต่างจาก “การปฏิวัติ” อย่างไร เป็นต้น และเป็นการพรรณนา (descriptive) คือเป็นมโนทัศน์ที่นักรัฐศาสตร์ใช้อธิบายความคิดในเรื่องนั้น ๆ เช่น ในทัศนะของนักรัฐศาสตร์ที่ศึกษาเรื่องการรัฐประหารนั้น การศึกษาดังกล่าวทำให้นักรัฐศาสตร์คนนั้นเข้าใจการรัฐประหารอย่างไร (Tansey, 2004)

นอกจากมโนทัศน์ทางการเมืองจะใช้อธิบายโลกที่นักรัฐศาสตร์เห็น แต่มโนทัศน์ทางการเมืองยังทำให้นักรัฐศาสตร์ไม่สามารถคิดออกจากกรอบของค่านิยม และอุดมการณ์ที่มีผลต่อมโนทัศน์ทางการเมืองด้วยในเวลาเดียวกัน เมื่อเป็นเช่นนี้นักรัฐศาสตร์จึงต้องระลึกเสมอว่ามโนทัศน์ในทางการเมืองนั้นมีลักษณะสัมพัทธ์ (relatively) การที่นักรัฐศาสตร์จะศึกษาปรากฏการณ์ทางสังคม และการเมืองใด ๆ ด้วยมโนทัศน์ใด ๆ นักรัฐศาสตร์ก็ต้องระลึกถึงข้อจำกัด และความเป็นการเมืองของมโนทัศน์ทางการเมืองต่าง ๆ ไปด้วย (Freedman, 2005)

ดังนั้น มโนทัศน์ทางการเมืองจึงเป็นแนวคิดที่ถกเถียงกันอย่างไม่รู้จักสิ้น ซึ่งเป็นแนวคิดที่ไม่มีความตายตัว เป็นแนวคิดที่นำเสนอข้อเสนอแนะทางการเมืองบนพื้นฐานของนักทฤษฎีแต่ละตระกูล บนพื้นฐานความเชื่อ ค่านิยม และอุดมการณ์ทางการเมือง

สรุป มโนทัศน์ หรือแนวคิดทางการเมืองนั้น มโนทัศน์ในทางการเมือง (political concepts) นั้นคือความคิดทางการเมืองที่มีความเป็นนามธรรมสูง อาทิ ความยุติธรรม (justice), สิทธิอำนาจ (authority), สิทธิ (right), ความเท่าเทียม (equality) และ เสรีภาพ (freedom)

เป็นต้น ซึ่งโดยทั่วไปแล้วการถกเถียงในมโนทัศน์ทางการเมืองนั้นมักเกิดจากรากฐานในทางประวัติศาสตร์ ซึ่งรวมไปถึงปรัชญา, ศาสนา, อุดมการณ์, ทฤษฎี ฯลฯ ของผู้ที่ใคร่ครวญถึงมโนทัศน์ในทางการเมืองนั้นด้วย มโนทัศน์เป็นสิ่งที่สำคัญอันดับต้น ๆ ในการศึกษาการเมือง อาจกล่าวได้ด้วยว่ารากฐานของการศึกษาการเมืองนั้นก็คือการศึกษอำนาจต่าง ๆ ที่พยายามเข้ามาสร้างนิยามให้กับมโนทัศน์ต่าง ๆ ลักษณะพิเศษของมโนทัศน์ทางการเมืองมี 2 แบบคือ เป็นปทัสฐาน (normative) คือเป็นมโนทัศน์ที่นักรัฐศาสตร์ใช้สร้างความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ ให้แตกต่างจากเรื่องอื่น เช่นสร้างความเข้าใจว่า “รัฐประหาร” แตกต่างจาก “การปฏิวัติ” อย่างไร เป็นต้น

รัฐสมัยใหม่

รัฐสมัยใหม่ (Modern State) ต่างจากรัฐสมัยโบราณ คือ มีรูปแบบการบริหารที่มีลักษณะสำคัญเป็นการรวมศูนย์อำนาจการบริหารที่แน่นอน ซึ่งรัฐสมัยใหม่มีรูปแบบดังนี้

ระบบรัฐเดี่ยว (Unitary State) “รัฐเดี่ยว” เป็นรัฐที่มีศูนย์กลางอำนาจในการตรากฎหมาย การบริหารราชการแผ่นดิน และการกำหนดนโยบายในการบริหารประเทศเพียงแห่งเดียว ได้แก่ การมีรัฐบาลและรัฐสภาเดียว โดยภายในระบบแบบนี้การใช้อำนาจและการตัดสินใจต่าง ๆ ปรากฏว่าได้กำหนดออกมาจากศูนย์กลางเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพื่อให้รัฐนั้นมีเอกภาพ และถึงแม้ว่ารัฐเดี่ยวอาจจะมีลักษณะกระจายอำนาจ (Decentralized) ภายในอยู่ด้วยก็ตาม แต่รัฐก็เป็นองค์กรผู้ถืออำนาจสูงสุดไว้เพียงผู้เดียว

ระบบรัฐรวม (Federal State) หากจะกล่าวโดยทั่วไปแล้ว รัฐรวมมีอยู่ด้วยกันหลายรูปแบบ รัฐรวมในสมัยโบราณอาจเป็นรัฐรวมที่มีประมุขร่วมกัน เช่น ออสเตเรีย-ฮังการีในช่วงก่อนปี 1981 รูปแบบของรัฐรวมในสมัยโบราณอีกอย่างหนึ่งเรียกว่า เครือจักรภพ หรือ Commonwealth เป็นการรวมตัวกันแบบหลวม ๆ และมีหลากหลายรูปแบบ ซึ่งเห็นได้ชัดเจนจากรัฐจักรวรรดิของอังกฤษ ในช่วง ค.ศ. 1920 เป็นต้นมา ที่เรียกว่า “The British Commonwealth of Nations” ซึ่งรัฐสมาชิกในเครือจักรภพได้ให้การยอมรับสมเด็จพระราชินีอังกฤษว่าเป็นประมุขของรัฐตน หรือยอมรับว่าเป็นประมุขของเครือจักรภพ แต่ประมุขใน Commonwealth นี้ก็ได้บทบาททางการเมืองแต่อย่างใด แต่เป็นการยกย่องให้เกียรติในงานพิธีต่าง ๆ เท่านั้น ส่วนรัฐรวมในระบบสมัยใหม่ที่ดำรงอยู่ในปัจจุบัน ปรากฏว่ามีรูปแบบที่พบเห็นได้ชัดเจนในสองรูปแบบ ได้แก่ แบบสมาพันธรัฐ (Confederation) และสหพันธรัฐ (Federation) (นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ และคณะ, 2546)

สำหรับองค์ประกอบของรัฐสมัยใหม่นั้น รัฐหนึ่ง ๆ จะต้องมียอดองค์ประกอบครบทั้ง 4 คือ

1) ประชาชน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของรัฐ กล่าวคือ รัฐทุกรัฐจะต้องมีประชาชนอาศัยอยู่จึงจะเป็นรัฐขึ้นมาได้ ความเจริญก้าวหน้าหรือตกต่ำเสื่อมโทรมของรัฐนั้นส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับประชาชนของรัฐนั้น ๆ นั่นเอง ดังนั้นทรัพยากรมนุษย์จึงเป็น

สิ่งที่มีค่า การที่ประชาชนมีคุณภาพสูง คือ สุขภาพอนามัยดี มีความรู้สูง มีระเบียบวินัย ก็จะสามารถพัฒนาประเทศให้ก้าวไปสู่ความเจริญก้าวหน้าได้อย่างสมบูรณ์

2) ดินแดน เป็นความคิดใหม่เนื่องจากได้มีการประดิษฐ์เครื่องมือในการขังตวง วัดที่ทันสมัยขึ้น และเป็นสาเหตุใหญ่มาสาเหตุหนึ่งของสงครามและการปะทะกัน ดินแดนที่แน่นอนนี้มีพื้นดิน น้ำ น้ำทั้งอาณาเขตในแม่น้ำ ทะเลสาบ และอาณาเขตใต้ทะเล นอกจากนี้ยังรวมถึงขอบเขตของท้องฟ้าที่อยู่เหนืออาณาเขตของพื้นดินและท้องน้ำทั้งหมดด้วย

3) รัฐบาล เป็นแนวคิดใหม่ที่กำหนดให้องค์การหรือสถาบันทางการเมืองสามารถจัดระเบียบ ออกกฎเกณฑ์ต่าง ๆ และรักษาความสงบในการอยู่ร่วมกันของประชาชน ทั้งยังเป็นตัวแทนของประชาชน ทำการทุกอย่างในนามของประชาชนกลุ่มนั้นในอาณาเขต รัฐบาลจะยืนยงอยู่ได้ก็ด้วยการสนองความต้องการของประชาชน สามารถรักษผลประโยชน์ของประชาชน ให้ความยุติธรรมต่อประชาชน ป้องกันการรุกรานจากประเทศอื่น โดยประชาชนมีหน้าที่เสียภาษีอากรและปฏิบัติตามกฎหมายของรัฐบาลที่บัญญัติออกมา

4) อำนาจอธิปไตย เป็นอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ ซึ่งก็คือ การแสดงออกซึ่งเอกราชของประเทศหนึ่ง ๆ ที่สามารถจะเป็นตัวของตัวเองในการกำหนดนโยบายของตนเองและน่านโยบายของตนออกมาบังคับใช้ได้เต็มที่ โดยไม่ต้องตกอยู่ใต้คำบัญชาของประเทศอื่นใด

สำหรับประเทศไทยนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ระบุไว้ชัดเจนใน มาตรา 3 ว่า อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล มีการแบ่งแยกองค์กรที่ใช้อำนาจออกเป็น 3 หน่วยงาน คือ อำนาจอธิบัญญัติ คือ อำนาจในการออกกฎหมายไว้ใช้ในการปกครองประเทศ อำนาจบริหาร คือ อำนาจซึ่งคณะรัฐมนตรีและข้าราชการทั้งหลายใช้ในการบริหาร ปกครองประเทศ ตามกฎหมายซึ่งฝ่ายนิติบัญญัติได้ตราออกมา และอำนาจตุลาการ หรือ อำนาจศาล มีอำนาจตัดสินคดีขัดแย้งต่าง ๆ ระหว่างบุคคลกับบุคคล หรือบุคคลกับรัฐตามกฎหมายที่ฝ่ายนิติบัญญัติได้ตราออกมา หรือในบางกรณีของประเทศ ยังสามารถพิจารณาได้ด้วยว่ากฎหมายที่ฝ่ายนิติบัญญัติตราออกมาขัดกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นอำนาจสูงสุดของประเทศหรือไม่

สรุป รัฐสมัยใหม่ เป็นชุมชนที่มนุษย์ร่วมกันครอบครองดินแดนกำหนดอาณาเขตแน่นอน ซึ่งชุมชนที่มนุษย์อาศัยร่วมกันจำนวนมาก จำเป็นต้องอยู่ภายใต้อำนาจรัฐ กล่าวคือมีรัฐบาลควบคุม รัฐบาลสามารถที่จะปกครองและดำเนินกิจการต่าง ๆ ภายใต้กฎหมายของรัฐกำหนด ตลอดจนทำการติดต่อประสานสัมพันธ์กับรัฐอื่น ๆ ได้อย่างอิสระ

มโนทัศน์ทางการเมืองสมัยใหม่

สำหรับมโนทัศน์ทางการเมืองสมัยใหม่นั้น มีนักวิชาการหลายท่านได้แสดงมโนทัศน์เกี่ยวกับการเมืองสมัยใหม่ไว้อย่างหลากหลาย ซึ่งมโนทัศน์ทางการเมืองของพิชฎพงษ์สวัสดิ์ (2560) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับมโนทัศน์การเมืองไทยสมัยใหม่หลังยุควังจระบาหวี โดยสรุปมีประเด็นที่น่าสนใจ คือ สังคมจะเป็นประชาธิปไตยหรือไม่ คนดีจะปกครองหรือไม่ เรื่องสำคัญก็คือ การออกแบบระบบการเมืองให้สาธารณะได้รับทราบข้อมูลที่กระทบถึงเขา ผลกระทบที่เกิดต่อสาธารณะ ไม่ว่าจะจากหน่วยงานรัฐ จากผู้ใช้อำนาจรัฐ หรือบริษัทเอกชนที่มีกิจการที่เกี่ยวข้องกับสาธารณะก็จะต้องถูกเปิดเผย นี่คือการต่อสู้ใหม่ทางการเมือง การปกครองและการแสวงหากำไรในวันนี้ล้วนมาจากการควบคุมและวิเคราะห์ข้อมูลจากเรา ที่ไม่ใช่เรื่องเจตนาธรรมในทางอำนาจเท่านั้น แต่หมายถึงการจัดการทุกมิติ ของเราผ่านการวิเคราะห์ คาดเดา และทดลองเชิงสถิติ การตรวจสอบอำนาจรัฐจึงไม่ใช่เรื่องของการมองผ่านเพียงเรื่องของเสรีภาพอีกต่อไป

มโนทัศน์ทางการเมืองสมัยใหม่ของ วิชัย เทียนถาวร (2562) ได้นำเสนอมโนทัศน์เกี่ยวกับคนรุ่นใหม่กับการพัฒนาการเมือง ซึ่งปัจจุบันการพัฒนาทุกด้านไม่สามารถจะดำเนินไปได้ถ้าขาดการ “พัฒนาทางการเมือง” ตัวแปรทางการเมืองโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เสรีภาพทางการเมือง และระบบการเมือง ซึ่งต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน การเตรียมเยาวชนคนรุ่นใหม่ให้มาสนใจทางการเมืองไทยให้มากขึ้น ลูกขึ้นมาร่วมด้วยช่วยกันคิดเรื่อง “แปลก ใหม่ ใหญ่ ดัง” สร้างผลผลิตให้ชาติ ซึ่งมีผลต่อศักยภาพในการพัฒนาประเทศชาติและสังคม เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันกับประเทศต่างๆ ในสังคมนานาชาติ

ตัวแปรของสภาพสังคมและเศรษฐกิจ เป็นปัจจัยหลักมีผลกระทบต่อประโยชน์ของ “ประชาชน” เจ้าของประเทศโดยตรงนั้น ก็ต้องสอดคล้องกับตัวแปรที่สอง คือ โครงสร้างและกระบวนการสู่ตัวแปรที่สาม “วัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย” ซึ่งสำคัญสุดโดยเฉพาะถ้า “ประชาชน” หรือ “ทรัพยากรมนุษย์” ส่วนใหญ่ มี วัฒนธรรมการเมืองที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย อันเกิดจากการกล่อมเกลาริเริ่มจากสถาบันครอบครัว ในสถาบันการศึกษา โรงเรียน อนุบาล โรงเรียนประถม โรงเรียนมัธยม มหาวิทยาลัย และในสังคมอย่างต่อเนื่อง จะต้องทำให้สมาชิกในสังคม คือ “ประชาชน” คนไทยทุกรุ่น รวมทั้งเยาวชน “คนรุ่นใหม่” ปลุกกระแสให้เกิดเป็นพลังสำคัญที่ต่อสู้เพื่อเอาชนะ สภาวะการแข่งขันในโลกยุคใหม่ที่สำคัญที่สุดคือฝ่ากระแสคลื่นโลกาภิวัตน์ได้ด้วยเชื่อมั่นและเด็ดเดี่ยว โดยเฉพาะประเด็นมีการพัฒนา “อัตมันทางการเมือง (Political self) แบบประชาธิปไตย กล่าวคือ ทุกคนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยเป็นเจ้าของประเทศร่วมกัน

อนึ่งมีนักวิชาการได้เสนอโมทัศน์ทางการเมืองการปกครองในโลกอนาคต ประกอบด้วยหลักการสำคัญอย่างน้อย 4 ประการคือ (1) โฮจิมินห์ กล่าวไว้ว่า “ง่ายหมิ่นครั้งไม่มีประชาชนก็ทำไม่ได้ ยากหมิ่นครั้ง แต่มีประชาชนให้ความร่วมมือก็ทำสำเร็จ” ดังนั้น จึงต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมกับการเมืองการปกครองให้มากที่สุด (2) โลกยุคปัจจุบันมีความสลับซับซ้อน แตกต่างหลากหลาย และในอนาคตคงต้องเผชิญกับวิกฤตปัญหาต่างๆ มากมาย การจัดการแก้ไขปัญหาจึงต้องอาศัยองค์ความรู้ ประสบการณ์ ความรู้ความสามารถของผู้คนที่แตกต่างกันหลากหลายเช่นกัน ที่สำคัญต้องรวดเร็วทันเหตุการณ์ (3) สรรพสิ่งล้วนอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์แห่งธรรมชาติซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา กฎกติกาที่ดีที่เหมาะสมในวันนี้ วันข้างหน้าอาจไม่ถูกต้องเหมาะสมอีกต่อไป (4) ระบบการเมืองการปกครองที่ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วม ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างระบบการเมืองการปกครองที่เอื้อหรือส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนได้รวมกลุ่มกันในทุกรูปแบบเพื่อให้มีพลังอำนาจต่อรอง ไม่ว่าจะเป็นการออกกฎกติกาที่เหมาะสมเป็นธรรมให้แก่มวลชน หรือการใช้มาตรการทางสังคมบีบคั้นกดดัน ไม่ปล่อยให้ประชาชนคนตัวเล็กตัวน้อยถูกกลุ่มทุนขนาดใหญ่เอารัดเอาเปรียบ สูดเลือดกินเนื้ออย่างโหดร้ายทารุณ

(โสิต สุตานนท์, 2561) ดังนั้นระบบการเมืองการปกครองที่ดีที่สุด จึงเป็นระบบที่มีการให้สิทธิเสรีภาพแก่ประชาชนอย่างเหมาะสมและลงตัวตามดุลยภาพที่เหมาะสมทางสังคม ซึ่งนักปราชญ์หลายท่านได้พยายามใช้ปัญญาในการแสวงหาเครื่องมือการปกครองทางการเมืองโดยสามารถค้นพบทฤษฎี 3 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีกฎหมายธรรมชาติ ทฤษฎีเสรีนิยมทางการเมือง และทฤษฎีเสรีนิยมทางเศรษฐกิจซึ่งเป็นระบบการเมืองการปกครองที่เรียกว่า “ประชาธิปไตย”

สรุป

มนทัศน์ทางการเมืองสมัยใหม่จำเป็นต้องตระหนักถึงรัฐธรรมนูญ ซึ่งรัฐธรรมนูญที่ดีจึงต้องมีลักษณะเปิดกว้างยืดหยุ่น มีหลักการและข้อยกเว้นที่เหมาะสม เราต้องสร้างรัฐธรรมนูญให้มีชีวิตหรือจิตวิญญาณ (Spirit) สามารถเจริญเติบโตและนำไปปรับใช้เพื่อก่อให้เกิดความเป็นธรรมได้ในทุกสถานการณ์ของสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป รัฐธรรมนูญแบบไหนเป็นประชาธิปไตย รัฐธรรมนูญแบบไหนเป็นเผด็จการ หรือแบบไหนเป็นแบบครึ่งใบ ก็ไม่สามารถเข้าใจรัฐธรรมนูญในกรอบความเข้าใจแบบเดิมได้ คือ ในแบบของประเภท-ความเข้มข้นในเรื่องอุดมการณ์ประชาธิปไตย และเผด็จการ บางครั้งการเข้าใจรัฐธรรมนูญในสมัยใหม่ จึงมักถูกศึกษาในกรอบของการมองความสัมพันธ์ทางอำนาจ (แบบงานของอาจารย์เสนห์ จามริก) มากกว่า เรื่องของการวัดประเมินอุดมการณ์เบื้องหลังรัฐธรรมนูญ โดยไปมุ่งพิจารณาว่ากลุ่มพลังไหนเข้ามามีบทบาทในการเขียนอำนาจให้กลุ่มของตนเอง และสกัดขัดขวางอำนาจของกลุ่มอื่น รวมทั้งสร้างความชอบธรรมและสร้างวาทกรรมทางอำนาจอะไรบ้างอยู่เบื้องหลัง การผลักดันและเขียนรัฐธรรมนูญในแต่ละยุค

ประการต่อมาการเมืองสมัยใหม่ต้องก้าวไปสู่ “ยุคแห่งจิตวิญญาณ” โดยเร็วที่สุด เพราะจากการที่มนุษย์ก้าวเข้าสู่ยุคอุตสาหกรรม เทคโนโลยี ข้อมูลข่าวสาร คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต โซเชียลมีเดียได้พิสูจน์ให้เห็นแล้วว่าความเจริญก้าวหน้าทั้งหลายเหล่านั้นไม่ใช่หนทางที่จะนำไปสู่ความสมบูรณ์พูนสุขที่แท้จริงได้ หรือแม้แต่ยุคเอไอที่กำลังจะเริ่มต้นก้นขณะนี้ ก็เชื่อว่าจะสร้างปัญหามากมายให้แก่มนุษย์โลก การศึกษาเรื่องจิตวิญญาณจึงเป็นสิ่งสำคัญสูงสุดของโลกอนาคต โดยแหล่งศึกษาเรียนรู้ที่ดีที่สุดก็คือหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าซึ่งตั้งวางอยู่ตรงหน้าคนไทยมาอย่างยาวนาน

หลายร้อยปีนั่นเอง หากผู้คนส่วนใหญ่ในสังคมยังไม่รู้จักตัวเองไม่รู้ว่าตัวเองเป็นใครมาจากไหน ชีวิตประกอบด้วยอะไร มีจุดหมายปลายทาง ณ ที่แห่งใดแล้ว ถึงแม้จะมีระบบการเมืองการปกครองมีรัฐธรรมนูญ มีกฎหมายที่ดีเลิศ มีคนจับดอกเตอร์เต็มบ้านเต็มเมือง ก็คงเป็นการพนันวิสัยที่จะร่วมกันสร้างสรรค์สังคมที่ดีงาม ดังนั้นมโนทัศน์เกี่ยวกับการเมืองสมัยใหม่ จึงต้องเป็นการเมืองที่สร้างความสงบสันติสุข และเป็นการเมืองที่อุดมด้วยปัญญาอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ และคณะ. (2546). *ทิศทางการปกครองท้องถิ่นไทยและต่างประเทศเปรียบเทียบ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์. (2560). *การเมืองไทยสมัยใหม่หลังยุควงจรรอบทวิ*. สืบค้น 31 มกราคม 2560, จาก : https://www.matichon.co.th/news-monitor/news_436610
- วิชัย เทียนถาวร. (2562). *คนรุ่นใหม่กับพัฒนาการเมือง*. สืบค้น 31 มกราคม 2562, จาก https://www.matichon.co.th/article/news_1375571
- โสโต สุตานันท์. (2561). *การเมืองการปกครองในโลกอนาคต*. สืบค้น 31 มกราคม 2562, จาก https://www.matichon.co.th/article/news_948007
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2562). *มโนทัศน์*. สืบค้น 31 มกราคม 2562, จาก <http://www.royin.go.th>.
- Freedman, M. (2005). *What Makes a Political Concept Political?*. paper prepared for delivery at the 2005 Annual Meeting of the American Political Science Association.
- Tansey, S.D. (2004). *Politics: the basic* (3rd Edition). London : Routledge.